

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-05-09
meddelad i
Vänersborg

Mål nr P 2754-22

Sid 1 (13)

Dnr LOV 2021-000127 – Ankom 2023-05-09

KLAGANDE

AnteFast Kronan AB,
Plangatan 22
441 30 Alingsås

Ombud:

Advokaterna Anders Wennergren och Carolina Bergholtz
Norma Advokater
Box 2259
403 14 Göteborg

MOTPART

Bygg- och miljönämnden i Alingsås kommun
441 81 Alingsås

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 13 juni 2022 i ärende nr 403-36688-2021, se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för utvändig ändring av fönster på flerfamiljshus på fastigheten Kronan 6 i Alingsås kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 606636

Postadress
Box 1070
462 28 Vänersborg

Besöksadress
Hamngatan 6

Telefon
0521-27 02 00

E-post: mmd.vanersborg@dom.se
www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Hösten 2018 utfördes fönsterbyte i ett flerfamiljshus på fastigheten Alingsås Kronan 6, som en del i en mer omfattande renovering. Åtgärden avsåg en sammanlagd fasadyta på ca 79,65 kvm. Ansökan om bygglov för åtgärden gavs in i efterhand.

Samhällsbyggnadsnämnden i Alingsås kommun (nämnden) beslutade den 26 juli 2021 (§ 117, dnr 2021.315 SBN) att avslå ansökan om bygglov.

AnteFast Kronan AB överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Västra Götalands län (länsstyrelsen) som den 13 juni 2022 beslutade

-att upphäva nämndens beslut vad avser sökta fönsterbyten på gårdsfasaden åt norr och att visa ärendet åter till nämnden för fortsatt handläggning i den delen,

samt

-att avslå överklagandet i den del det avser sökta fönsterbyten på fasaderna åt väster, söder och öster.

AnteFast Kronan AB har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark-och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

AnteFast Kronan AB yrkar i första hand att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska förklara att bygglov inte krävts för det utförda fönsterbytet och därmed även upphäva nämndens beslut den 26 juli 2021 (§ 117, 2021.315 SBN).

Bolaget yrkar i andra hand att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut i den del som avser sökta fönsterbyten på fasaderna åt väster, söder och öster, ska upphäva nämndens beslut (§ 117, 2021.315 SBN) och återförvisa ärendet till nämnden för beviljande av bygglov.

Nämnden bestrider ändring.

UTVECKLING AV TALAN

AnteFast Kronan AB har anfört bland annat följande.

Den sökta åtgärden utgör i första hand inte en sådan väsentlig ändring av byggnadens fasad, som avsevärt skulle påverka dess utseende. Bygglovsplikt enligt 9 kap. 2 § p. 3 c plan-och bygglagen (2010:900), PBL, föreligger därför inte.

Fönsterbytet är förenligt med detaljplanens bestämmelser, varför bygglov i enlighet med ansökan i andra hand ska medges enligt 9 kap. 30 § PBL. Under alla förhållanden utgör eventuell avvikelse en sådan liten, godtagbar avvikelse som avses i 9 kap. 31 b § PBL.

Byggnaden på fastigheten Alingsås Kronan 6 ska inte anses omfattas av det s.k. förvanskningsförbudet i 8 kap. 13 § PBL och fönsterbytet kan inte under några förhållanden anses utgöra en förvanskning av byggnaden.

Fönsterbytet uppfyller de krav på anpassning och varsamhet som framgår av 8 kap. 17 § PBL och den sökta åtgärden är lämplig med hänsyn till byggnadens anpassning till stadsbilden och intresset av en god helhetsverkan i enlighet med 2 kap. 6 § PBL.

Vid en avvägning mellan bolagets enskilda intresse att få genomföra den sökta åtgärden enligt sökt bygglov och det allmänna intresset av att neka bygglov i enlighet med det överklagade beslutet, väger bolagets intresse tyngre.

I samband med överklagande till länsstyrelsen har bolaget begärt att länsstyrelsen tar ställning till frågan om bygglovsplikt. I det överklagade beslutet anger länsstyrelsen att den inte kan pröva aktuell del av ärendet enligt bolagets begäran. Bolaget instämmer inte i den bedömningen. I MÖD 2019:25 anger Mark- och miljööverdomstolen att starka ändamålsskäl talar för att en begäran lik bolagets ska kunna prövas i domstol efter överklagande av sökanden och att något lagligt hinder mot en sådan prövning inte kan anses följa av 9 kap. 14 § PBL eller någon annan bestämmelse i PBL.

De tidigare fönstren från år 1983 bestod både av fönster helt i träutförande samt något nyare fönster i trämaterial med aluminiumklädd utsida. Den beskrivning av tidigare fönster som lämnats av nämnden är felaktig. En stor del av byggnadens tidigare fönster saknade helt spröjs och fast mittpost.

Pivohängda fönster är i förhållande till sidohängda fönster ett bättre val säkerhetsmässigt. Ett sidohängt fönster som står öppet och blåser igen går lätt sönder och glassplitter faller ner. Eftersom det är en uteservering under fönstren på byggnadens långsida, vore det en katastrof om detta skedde. Ett öppet pivohängt fönster förhindrar också vattenskador jämfört med ett sidohängt fönster där det lätt regnar in.

Såsom anges i nämndens beslut är fastigheten omnämnd i Alingsås kommuns kulturmiljöprogram, bilaga 1, s. 53, *Stadskärnan inventering av kulturhistorisk bebyggelse*. Där anges att byggnaden bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde. Vid planering av fönsterbytet hade bolaget inte tillgång till kulturmiljöprogrammet, som antogs av kommunfullmäktige den 25 april 2018 (§ 88). Planeringen av fönsterbytet gjordes i mars månad 2018 då det konstaterats att stora delar av stommen och dess ytterväggar drabbats av hussvamp. På plats inventerades och beställdes nya, likadana fönster. Vid detta tillfälle fanns alltså inget nytt kulturmiljöprogram.

Bolaget har aldrig ifrågasatt att Alingsås stadskärna omfattas av riksintresse för kulturmiljövården. Inte heller att det är den lägre trähusbebyggelsen som står i centrum för detta intresse. I Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister anges att "Riksintresset omfattar den låga träbebyggelsen med sina hantverks- och handelsgårdar samt representativa institutionsbyggnader i stenhusarkitektur från sekelskiftet." Som tidigare angetts värnar även bolaget om bebyggelsemiljön i Alingsås, vilket är anledningen till att omfattande resurser har nedlagts för varsam restaurering av den aktuella byggnaden på fastigheten.

Bolaget kan inte utifrån bebyggelseregistrets beskrivning utläsa att just sidohängda fönster är ett karaktärsdrag som särskilt motiverar det aktuella riksintresset för Alingsås stadskärna såsom påstås av nämnden. Det är alltså svårt att bedöma om

nämndens påstående har stöd i underlag eller utgör en egen bedömning. Nämnden har i samband med påståendet hänvisat till rapport från Riksantikvarieämbetet, RAÄ 1988:1. Bolaget har gått igenom hela rapporten och kan konstatera att begreppet sidohängda fönster enbart omnämns en gång och det är i samband med beskrivning av en specifik byggnads fönstersättning.

Inte heller i kulturmiljöprogrammet anges alltså något om att särskilt viktiga karaktärsdrag skulle vara just sidohängda fönster. Däremot framgår med tydlighet att byggnaden år 1983 har genomgått omfattande förändringar avseende fönstersättningen på fasaden mot gatan. Bolaget kan även intyga att fönstren på gaveln åt väster inte har haft ursprungliga fönster sedan i vart fall år 1986, vilket bl.a. framgår av videoklipp från samma år.

Det är enbart fasaden mot innergården som hade ursprungliga fönster vid kulturmiljöprogrammets upprättande. Den fasaden omfattas dock inte av överklagandet och därmed inte heller av aktuell prövning.

Samtliga fönster i nu aktuell prövning har alltså bytts ut under 1980-talet. En bedömning i förvanskings- och varsamhetsfrågan ska utgå från den utformning som fönstren fått efter ett byte.

Oavsett det nämnda anser dock bolaget att just ändring av fönsterhängning inte är en sådan faktor som i aktuellt fall kan medföra att en väsentlig egenskap på byggnaden eller i området skulle gå förlorad. Den förbipasserande allmänhetens uppfattning av byggnaden, som en del av den kulturhistoriskt värdefulla träbebyggelsen, kan inte anses ha förändrats till följd av befintliga fönster. Därmed kan inte heller det allmänna intresset anses ha tagit skada av åtgärden.

Så länge åtgärden inte medför en påtaglig förändring av hur byggnaden upplevs i dess sammanhang - i förhållande till hur fönstren såg ut före bytet - ska ett byte från sidohängda fönster till pivothängda fönster inte anses medföra att nya fönster strider mot förvanskingsförbudet eller varsamhetskravet. Den omständigheten framgår av

Mark- och miljööverdomstolens avgörande i mål nr P 7340-19. Av nämnda avgörande framgår även omständigheten att pivothängda fönster vid öppning skiljer sig från sidohängda fönster inte förändrade domstolens bedömning av hur byggnaden ansågs upplevas av allmänheten.

AnteFast Kronan AB anser att en genomgående frågeställning, som ännu inte i dess helhet har besvarats, är den om definitionen av, samt kärnan i, det värde på vilket nämnden grundar dess strikta krav på träfönster med sidohängning. Dessutom efterfrågas ett vägledande underlag som redogör för detta värde och som i aktuellt fall uppfyller acceptabel nivå på förutsebarhet för den enskilde.

För att förvanskingsbedömningen ska kunna göras torde man nämligen först behöva definiera vilka värden som finns på platsen. Vidare bör heller inte enbart befintliga värden ingå i bedömningen utan också vilka värden man kan tänka sig att tillskapa samt vilka värden som kan påverkas utan att det för den sakens skull ska leda till förvanskning i juridisk mening. Såsom korrekt påtalades av nämnden vid synen behöver inte all form av förändring per automatik innebära förvanskning.

Det ovannämnda är grunden till att bolaget vid synen ville visa det Alströmerska magasinet som ett illustrerande exempel. Den aktuella byggnaden uppfördes år 1731 och är förklarad som byggnadsminne. På senare tid har tillbyggnad gjorts på magasinets ena gavel i form av en modern entré i glas och stål. I detta fall ansåg Alingsås kommun uppenbarligen inte att det moderna inslaget skadade byggnadens och/ eller stadskärnans kulturhistoriska värden.

Utifrån det som framkommit vid synen samt i skriftväxlingen med nämnden utgår Bolaget i det följande från att det är Alingsås stadskärna samt träbebyggelsen som enligt nämnden utgör det kulturhistoriska värdet utifrån vilket förvanskingsbedömningen ska göras. För det fall domstolen skulle komma fram till att den aktuella byggnaden, eller området i sig, omfattas av förvanskingsförbudet blir frågan därmed huruvida det sökta fönsterbytet (pivothängda träfönster med

aluminiumklädd utsida), i förhållande till de fönster som sattes in år 1983, utgör en förvanskning av stadskärnan och trähusbebyggelsen.

Det är AnteFast Kronan AB:s bestämda uppfattning att det inte är nu aktuella, marginella förändringar i fönstrens material och hängning som är avgörande för hur den vackra träbyggnaden uppfattas i dess omkringliggande miljö. Den visuella skillnaden mellan träfönster med sidohängning och träfönster med aluminiumklädd utsida och pivot-hängning är nära nog obefintlig.

Träfönster med aluminiumklädd utsida samt pivothängning är dessutom ett vanligt förekommande inslag i Alingsås stadskärna. Flertalet av dessa byggnader, har i det kommunala kulturmiljöprogrammet klassificerats med B (högt kulturhistoriskt värde). Här kan bl.a. nämnas byggnaderna på Alingsås Färgaren 8 och Alingsås Farkosten 10.

Bolaget håller inte med om att Mark- och miljööverdomstolens mål nr P 2287-15, som omnämns i yttrandet från nämnden, behandlar liknande förhållanden som de nu aktuella.

Nämnden har anfört bland annat följande.

Efter den ändrade detaljplanen 2007 utfördes en kulturhistorisk inventering 2014 med bedömningen att byggnaden har ett högt kulturhistoriskt värde. Inventeringen ingår som en bilaga till kommunens kulturmiljöprogram, som finns publicerad på kommunens hemsida. I kulturmiljöprogrammet anges det antikvariska förhållnings-sättet till fönster beträffande bl.a. material, konstruktion och utförande. Där anges bl.a. också riktlinjer för att ingrepp bör begränsas samt att underhåll som utförs genom att bevara och reparera det befintliga materialet och utförandet är det som eftersträvas.

Information om kulturmiljöns och riksintressets grunder, jämte gällande lagrum och antikvariska riktlinjer, har funnits tillgänglig på kommunens samt andra inblandade myndigheters hemsidor.

Åtgärden där nya fönster har satts in strider mot skydd av kulturmiljöer och kulturhistoriska byggnader i följande lagrum.

- 2:6 PBL - ändring i bebyggelsen ska utföras varsamt med hänsyn till bebyggelsens karaktär och kulturvärdena på platsen

- 8:13 PBL - byggnad får inte förvanskas. Material och byggnadsteknik utgör delar av byggnadens och bebyggelseområdets kulturhistoriska värden. Metallklädda fönster som vippas utåt med hjälp av ledade metallarmar var inte uppfunna under 1800-talet, eller ens under 1900-talets första hälft. De nuvarande fönstren är därmed ahistoriska och förvanskar därmed mycket konkret byggnadens kulturhistoriska värde

- 8:14 PBL - underhåll ska utföras så att kulturvärden bevaras och tas tillvara - trämaterial och konstruktion utgör en del av byggnaden och bebyggelseområdets karaktär och kulturhistoriska värden.

- 8:17 PBL - ändring på byggnad ska utföras varsamt med hänsyn till byggnadens karaktär och respektera dess kulturhistoriska värde

- 3:6 MB - Riksintresset ska skyddas mot påtaglig skada.

Följande rättsfall åberopas som stöd för talan: MÖD P 5081-15, P 4815-15, P 3853-15 och P 2287-15.

Byggnadens respektive kulturmiljöns och riksintresseområdets karaktär och kulturhistoriska värden berörs negativt av genomförda åtgärder som strider mot anförda lagrum till skydd av kulturvärden.

Åtgärden är inte bara bygglovspliktig, utan förvanskar också byggnadens och områdets kulturhistoriska värden och hänsyn har inte tagits till dess karaktär. Fönstren bör därför bytas till andra fönster med traditionellt utförande med fast mittpost, sidhängda fönster i trä likt det som byggnaden hade tidigare.

Angående de nya pivohängda fönstren på Kronan 6

Att samtliga fönster vittrat så att endast fönsterbyte återstod som åtgärd utesluter varken bygglovsplikt eller att mer varsamma och hänsynsfulla åtgärder kunde göras, såsom att sätta in nya sidhängda fönster i trä. Trä som material i fönster är starkt bundet till äldre byggnader och är svårt att utseendemässigt ersätta med något annat material. Genom profileringar skapar det exempelvis exteriör dekorativ skuggverkan och påverkar ljuskvaliteterna interiört. Träfönster, av gott trävirke och rätt underhållna, kan hålla i flera hundra år. Träet valdes ut genom sina fuktavvisande egenskaper i furuvirkets hartsrika kärnvirke. Sådant virke går att få tag på även idag, även om det inte utgör standard. Trä-/ aluminiumfönsters beräknade livslängd är 10-30 år.

Att åtgärda fuktskador kan varken likställas med eller betraktas som avhängigt att ersätta fönster med annan konstruktion eller material. Argumentet om bättre säkerhet håller inte heller. Öppna sidhängda fönster kan häktas fast och vid blåst och regn stänger man dem. Snarare kan regnvatten stanna kvar längst ner på öppna pivohängda fönster, då det av vinkeln skapas en ränna mellan karm och fönsterglas, där kvarliggande vatten kan orsaka skador på karmen. Pivohängda fönster är ingen nödvändig åtgärd för att hålla en byggnad i godtagbart skick.

Klaganden anför att bedömningen ska göras utifrån det utförande som fönstren fått efter tidigare byte. Här är det av betydelse att lyfta fram att de fönstren var sidhängda. Dessutom hade vid bygglovsansökan angetts att åtgärden behövde följa stadens riktlinjer som angetts i kulturmiljöprogrammet.

Material, utförande (t ex teknisk konstruktion) och proportioner spelar enligt Boverkets BSF 2016:6 punkt 1:2211 och 1:2212 stor roll för en byggnads och områdes karaktär och kulturhistoriska värden. Klaganden hävdar att de nya fönstren är "visuellt sett helt identiska" med tidigare fönster och att varken byggnadens karaktär eller områdets kulturvärden förvanskats. Genom fönsterbytet, inte minst genom sin utstickande, från traditionell trähusbebyggelse avvikande fönsterhängning, har en väsentlig egenskap har gått förlorad. Det finns tre

regeringsrättsdomar för vad som utgör förvanskning, varav en av dem avser just när en väsentlig egenskap har gått förlorad (RÅ 1991 ref. 103).

Den nya upphängningsanordningen kräver inte mittpost, men har tillfört ytliga, visuella effekter på de nya fönstren -såsom en på fönsterglasets påsatt vertikal, smal, vit mittlinje - som ska efterlikna mittposterna. De speglar dock ingenting om konstruktionen. För de (utåtgående) traditionellt sidhängda fönster som fanns tidigare fungerade mittposten däremot som ett stopp för fönstren och på äldre fönster monterades också hakarna för stängning på mittposten. En smal linje på fönsterglasets utgör därför bara en markering av en teknisk funktion som tagits bort - det blir en pastisch; något som förvanskar de tidigare byggnadstekniska värdena i fönsterkonstruktionen.

Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister bygger på information som framkommit genom kulturhistoriska bebyggelseinventeringar som olika kommuner tagit fram. Om domstolen menar att det måste föreligga ingående, detaljerade beskrivningar av varje byggnadskomponents kulturvärde och olika delkomponenter för att en bedömning enligt 8 kap. 13 § PBL ska kunna göras, borde det framgå av lagtexten och förarbetena, vilket inte är fallet. Det är osannolikt att en kommun skulle ha möjlighet att utarbeta den typen av dokument och föra öppna dialoger med allmänheten och fastighetsägare för samtliga byggnader i kommunen och det kan inte heller vara lagstiftarens mening. Äldre bostäders fönster var sidhängda. Endast i ladugårdar och mindre uthus samt i vissa fall på vindsutrymmens långsidor kunde små en-luftade fönster hängas i gångjärnen (och inte fönster med metallarmar) uppifrån.

När det gäller antikvarisk eller arkitektonisk beskrivning av hus, även i fråga om tekniska beskrivningar av specifikt fönster, är det dessutom över lag mycket sällsynt med explicita uttalanden om att fönstren var/är sidhängda med mittpost - detta har varit en historisk truism och som sådan mer eller mindre överflödigt uppgift. Det som däremot är återkommande är att tillhörande illustrationer alltid visar sidhängda fönster med mittpost - även historiska foton.

Bolaget lyfter fram att kulturmiljöprogrammet upprättades en månad efter att bolaget beställt fönstren. Ett kulturmiljöprogram kan inte genomföras på en månad utan det tog flera år att genomföra för hela kommunen. Den del av kulturmiljöprogrammet som avser stadskärnan utfördes och var färdigställt redan 2014, varför den av praktiska skäl bifogades som bilaga till kulturmiljöprogrammet.

Redan i juni 1996 (reviderad mars 2001) antogs *Utformningsprogram Råd och riktlinjer* som en bilaga till den fördjupade detaljplanen för Alingsås stadskärna. Beträffande fönster anges i avsnittet för om- och tillbyggnader på s. 36, att: "Fönstrens form och placering är ytterst viktiga för husets utseende. /.../De äldre icke kopplade fönstren med lösa innanbågar har ofta visat sig vara av mycket god kvalitet och även ha en tillfredsställande isoleringsförmåga mot kyla och buller. 1--- / Om man ändå vill byta ut dem mot kopplade fönster är det viktigt att dimensioner, upphängning och spröjsindelning behålls. Det innebär att eventuell mittpost och tvärpost blir fasta. Spröjsar bör vara fast anbringade, åtminstone genom den yttre fönsterrutan. /.../"

Vid påbörjandet av omfattande åtgärder eller renovering av en byggnad är det alltid bra att kontakta kommunens bebyggelseantikvarie eller bygglovsenhet för att klargöra vad som gäller. De hade då kunnat få information om byggnadens kulturhistoriska värde, förutom det faktum att byggnaden ligger inom riksintresset. De fönster som Kronan 6 hade vid den kulturhistoriska inventeringen var sidohängda och hade mittpost. Det föreligger väsentliga skillnader mellan det av bolaget åberopade rättsfallet P 7340-19 och Kronan 6.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har den 29 mars 2023 genomfört syn på platsen.

Fastigheten Kronan 6 ligger inom riksintresse för kulturmiljövården för Alingsås stadskärna. Fastigheten är utpekad i Alingsås kommuns kulturmiljöprogram från

2018 och har där åsatts värde B vilket innebär att byggnaden bedömts ha ett högt kulturhistoriskt värde.

I likhet med underinstanserna bedömer mark- och miljödomstolen att det är fråga om en sådan byggnad som avses i 8 kap. 13 § PBL. I fråga om förhållandet till detaljplanen kan domstolen instämma i länsstyrelsens bedömning att åtgärden inte strider mot planen. Frågan är då om den åtgärd som bygglovsansökan avser innebär en förvanskning av byggnaden och om åtgärden är förenlig med varsamhetskravet i 8 kap. 17 § PBL.

Det får anses klarlagt att de större fönstren på andra våningen och gavlarna var sidohängda före fönsterbytet. De nya flaggfönstren skiljer sig från tidigare fönster främst genom att de är pivothängda och inte sidohängda och därmed inte har en fast mittpost. Åtminstone några av de utbytta fönstren var tidigare helt i trä.

De ändringar som är gjorda är förhållandevis subtila. Ändringen av mittpostens proportioner kan främst uppfattas vid en direkt jämförelse med de gamla fönstren och bytet till aluminium förutsätter en granskning på närmare håll för att kunna uppfattas. Den förändrade hängningen däremot har förhållandevis stor inverkan på de stora fönstrens uttryck, och särskilt när dessa är öppna. Detaljernas betydelse för helhetsintrycket ska inte heller underskattas.

I kulturmiljöprogrammet anges att ”fönster ska vara likt befintliga i trä med traditionell sidohängning och utåtgående poster. Inåtgående fönster kan godtas i vissa fall, där det prövas lämpligt. Spröjsar ska vara fasta och gå genom glaset på traditionellt vis. För byggnader som ligger inom riksintresseområde för Kulturmiljövården eller är kulturhistoriskt utvärderade ska nya fönster alltid vara tillverkade av trä och följa anvisningarna ovan”.

I det antagna Utformningsprogrammet som tillhör den fördjupade översiktsplanen för Alingsås stadskärna från mars 2001 står det följande: ”Fönstrens form och placering är ytterst viktiga för husets utseende...Om man vill byta ut till kopplade fönster är det viktigt att dimensioner, upphängning och spröjsindelning behålls. Det innebär att eventuell mittpost och tvärpost blir fasta. Tvåglasfönster kan accepteras i

de flesta fall. Treglasfönster förändrar fönstrens proportioner och bör undvikas, liksom karmar och bågar av andra material än trä.”

Med hänsyn till fastighetens centrala läge i ett område för riksintresse för kulturmiljövården bedömer domstolen sammantaget att åtgärden innebär en förvanskning och strider mot 8 kap. 13 § och 17 § PBL. Detta gäller de större fönstren mot gatan på andra våningen samt gavelfönstren.

Som nämnden har anfört kan ett bygglov för pivothängda fönster enligt ansökan få en prejudicerande effekt som i sin förlängning får en påverkan på riksintresset för centrala Alingsås. Mot den bakgrunden kan beslutet inte heller betraktas som oproportionerligt i en avvägning mellan det allmänna och enskilda intresset.

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen i första hand ska förklara att åtgärden inte kräver bygglov. Enligt Mark- och miljööverdomstolens praxis finns det inget lagligt hinder mot att ett sådant yrkande prövas (se MÖD 2019:25). Som framgår ovan har mark- och miljödomstolen bedömt att åtgärden innebär en förvanskning av byggnaden och att den även står i strid med 8 kap. 17 § PBL. Åtgärden får därmed också anses innebära en avsevärd ändring av byggnadens yttre utseende (se 9 kap. 2 § första stycket 3 c PBL). Mark- och miljödomstolen bedömer således att åtgärden kräver bygglov och att bygglov inte kan ges. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 30 maj 2023.

Anna Rapphed

Martin Kvarnbäck

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anna Rapphed, ordförande, och tekniska rådet Martin Kvarnbäck. Föredragande har varit beredningsjuristen Charlotte Stenberg-Magnusson.

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Rättsenheten

Klagande

Ombud
(delgivning)

Beslut
2022-06-13

Diarienummer
403-36688-2021

Sida
1(10)

AnteFast Kronan AB

Advokat Anders Wennergren
Advokatfirman Glimstedt AB
anders.wennergren@glimstedt.se

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R5

INKOM: 2022-07-07
MÅLNR: P 2754-22
AKTBIL: 3

Överklagande av beslut om bygglov för utvändig ändring av flerfamiljshus på fastigheten Kronan 6 i Alingsås kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar

- att upphäva nämndens beslut vad avser sökta fönsterbyten på gårdsfasaden åt norr och visar ärendet åter till nämnden för fortsatt handläggning i den delen,
- att avslå överklagandet i den del det avser sökta fönsterbyten på fasaderna åt väster, söder och öster.

Beskrivning av ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden i Alingsås kommun (nämnden) beslutade den 26 juli 2021 (§ 117, dnr 2021.315 SBN) att avslå ansökan om bygglov i efterhand för utvändig ändring av flerfamiljshus på fastigheten Kronan 6. Av beslutet framgår i huvudsak följande.

Ansökan om bygglov i efterhand avser utvändig ändring av flerfamiljshus. Åtgärden innebär fönsterbyte på en sammanlagd fasadyta på ca 79,65 kvm. Åtgärden har redan utförts under våren 2019 och tillsynsärende har upprättats av samhällsbyggnadskontoret (dnr 2019.307).

Alingsås stadskärna är av riksintresse för kulturmiljövården, och enligt Riksantikvarieämbetets formulering från 1996 benämns den som en småstadsmiljö med välbevarad trästadsbebyggelse. Den aktuella fastigheten ingår i kvarteret Kronan, där huvdelen av bebyggelsen innehar märkning i detaljplan med stort Q och litet q. Fastigheten Kronan 6 har angränsande fastighetsgräns till fyra av de märkta byggnaderna, varav Kronan 14 är ett byggnadsminne under namnet Hedénska längan.

Fastigheten omfattas av detaljplan A 455, Kv. Hägern, Korpen, Månen, Hästskon, Friden, Pärlan, Jägaren och Kronan (laga kraft 1981-05-08) och Ändring av detaljplan för Alingsås, Vindsvåningar vid Färgaregatan (laga kraft 2007-01-11). Enligt detaljplanen och den tillhörande ändringen är fastigheten avsedd för bostads- och handelsändamål. Ny-, till- och

ombyggnad ska till allmän karaktär och materialverkan ansluta till befintlig, kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i grannskapet.

Enligt planbeskrivningen som finns från detaljplaneändringen 2007, framgår att det kulturhistoriska värdet enligt länsmuséets inventering är att byggnaden inte har något större historiskt värde. Vidare i beskrivningen framgår att på grund av sitt strategiska och känsliga läge invid Stora och Lilla torget och Lillån utgör byggnadens gatufasad och tak ett viktigt och karaktärsskapande motiv i stadskärnan, därför tillåts tillägg i form av takkupor och/eller takfönster endast mot gården.

Fastigheten Kronan 6 ingår i Kulturmiljövården i Västra Götalands Län (P36) (beslutsdatum 1987-11-05 rev. 1996-08-27).

Fastigheten omfattas av Alingsås kommuns kulturmiljöprogram från 2018. Enligt kulturmiljöprogrammet är byggnadens värde B, vilket innebär att byggnaden innehar ett högt kulturhistoriskt värde. Byggnaden är så värdefull att den bör skyddas med q-bestämmelse i detaljplanen, enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

Vidare i kulturmiljöprogrammet framgår att om fönsterbyte sker och nya fönster sätts in i byggnader som ligger inom riksintresseområde för kulturmiljövården eller är kulturhistoriskt utvärderade, ska de nya fönstren alltid vara tillverkade av trä och de ska vara traditionellt sidohängda, spröjsar ska vara fasta och gå igenom glaset på traditionellt vis.

I yttrandet från byggnadsantikvarie framförs att det är av yttersta vikt att man värnar om att bevara träfönster då de utgör en av de viktigare delarna i avläsningen av den arkitektoniska, miljömässiga och kulturhistoriska karaktären i en byggnad. De nya fönstren på Kronan 6 har en utsida av aluminium och är pivåhängda med en mittpost pålimmad på det yttre glaset. Det utgör en förvanskning av det höga kulturhistoriska värdet på byggnaden samt kan utgöra en påtaglig skada av riksintresset för kulturmiljövården. I byggnadsantikvaries yttrande framförs vidare att i kulturmiljöprogram för Alingsås påtalas vikten av att fönster på byggnader som är kulturhistoriskt utvärderade samt ligger inom kulturmiljö och riksintresse ska vara av trä, sidohängda med fast mittpost och genomgående spröjs i det yttre glaset. Ingen av dessa kriterier uppfylls i de nya fönstren på Kronan 6.

Fönsterbytet bedöms vara en förvanskning av det höga kulturhistoriska värdet som byggnaden bedömdes ha i den senaste byggnadsinventeringen och därmed kan åtgärden inte heller ses som liten avvikelse. Bygglov för utvändig ändring av flerfamiljshus på fastigheten Kronan 6 kan därför inte beviljas enligt 9 kap. 30 § eller 9 kap. 31 b § PBL.

AnteFast Kronan AB (klaganden) har överklagat nämndens beslut och yrkar att det upphävs och ärendet återförvisas till nämnden i första hand för beviljande av bygglov, i andra hand för fortsatt handläggning. Klaganden anför bland annat följande.

Den sökta åtgärden är förenlig med detaljplanens bestämmelser, varför bygglov ska medges enligt 9 kap. 30 § PBL. Under alla förhållanden utgör eventuell avvikelse en sådan liten, godtagbar avvikelse som avses i 9 kap. 31 b § PBL. Byggnaden på fastigheten Kronan 6 ska inte anses omfattas av det s.k. förvanskningförbudet i 8 kap. 13 § PBL och fönsterbytet kan inte under några förhållanden anses utgöra en förvanskning av byggnaden. Fönsterbytet uppfyller de krav på anpassning och varsamhet som framgår av 8 kap. 17 § PBL och den sökta åtgärden är lämplig med hänsyn till byggnadens anpassning till stadsbilden och intresset av en god helhetsverkan i enlighet med 2 kap. 6 § PBL. Vid en avvägning mellan klagandens enskilda intresse att få genomföra den sökta åtgärden och det allmänna intresset av att neka bygglov i enlighet med det överklagade beslutet, väger klagandens intresse tyngre.

Bolaget förvärvade fastigheten år 2016. Då var den aktuella byggnaden mycket nedgången och i behov av upprustning. Under hösten 2017 upptäcktes en omfattande vattenskada som medförde att restaurangverksamheten på byggnadens bottenvåning tvingades hålla stängt under den längre tidsperiod. Under arbetenas gång kunde konstateras att hela byggnaden drabbats av hussvamp, som dessutom angripit byggnadens bärande konstruktion, vilket medförde att en ny husgrund fick anläggas tillsammans med ny stomme samt vatten- och avloppsanordning. Byggnaden har i samband med nämnda åtgärder helrenoverats både ut- och invändigt under en sammantagen tidsperiod på 1,5 år. De arbeten som utfördes i anslutning till åtgärdandet av hussvampen och vattenskadan blev ett hårt ekonomiskt slag för klaganden.

Den sökta åtgärden avser byte av fönster, såsom del av den omfattande ombyggnationen och renoveringen av flerbostadshuset. Samtliga befintliga fönster hade vittrat sönder till den grad att det krävdes ett utbyte. De befintliga fönstren bestod av både fönster helt i träutförande samt av något nyare fönster i trämaterial med aluminiumklädd utsida.

I byggnaden bedrivs kommersiell verksamhet i form av upplåtande av hyreslägenheter och hyreslokal. Klaganden är därför mån om att byggnaden underhålls och att ombyggnation och restaurering sker på ett varsamt sätt utifrån byggnadens och bebyggelsemiljöns arkitektoniska värden. En annan mycket viktig del är dock att byggnaden håller en modern boendestandard och att kostnaden och tidsåtgången för underhållet inte antar orimliga proportioner.

Vid renovering av byggnadens exteriör anlitas lokala hantverkare för att tillverka nya byggnadsdetaljer med den tidigare exteriören som förebild, exempelvis byggnadens takfotar och lock. Vad gäller fönster föll valet på enhetliga träfönster med aluminiumklädd utsida, med samma mått och spröjs som de tidigare fönstren.

Klaganden har en stark lokal anknytning och dess företrädare har haft ett personligt intresse i att genomförda åtgärder ska leda till ett slutresultat som i alla delar efterliknar byggnadens originalutförande. Klaganden kan i efterhand konstatera att just den omständigheten har påverkat valet att lägga ned en oerhörd summa pengar på ombyggnationen. Klaganden själva är nöjda med den genomförda renoveringen och ombyggnationen, och slutresultatet har uppskattats av både hyresgäster och andra närboende. Vid genomförandet av fönsterbytet under hösten år 2018 har klaganden utgått från bestämmelserna i den gällande detaljplanen. Klagandens inställning är i första hand att fönsterbytet inte är bygglovspliktigt, varför klaganden till en början inte heller har inkommit med en ansökan om bygglov. På anmodan av nämnden inkom de dock med en ansökan om bygglov i efterhand.

Grunden för nämndens beslut är att fönsterbytet bedöms strida mot gällande detaljplan avseende val av material på fönster.

Av 9 kap. 2 § p. 3 c PBL framgår att det krävs bygglov för annan ändring av byggnad än tillbyggnad, om ändringen innebär att byggnaden byter färg, fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial eller byggnadens yttre utseende avsevärt påverkas på annat sätt. Av förarbetena till PBL framgår att åtgärder som avsevärt påverkar byggnadens yttre utseende i praxis har avsett inte alltför obetydliga ingrepp eller andra förändringar i byggnadens substans, t.ex. upptagande av nya fönster eller dörrar och *väsentlig ändring* av befintliga sådana (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens domar den 27 maj 2015 i mål nr P 9298–14 och den 8 juni 2015 i mål nr P 169–15).

I aktuellt fall rör det sig inte om upptagandet av nya fönster, utan en renovering genom utbyte av de befintliga. De tidigare fönstren bestod dels av fönster i träutförande, dels av fönster i träutförande med aluminiumbeklädnad. De tidigare fönstren utgör inte heller byggnadens originalfönster, utan sattes in år 1983 som del av en ombyggnation på fastigheten. De nya fönstren är, precis som en del av de tidigare fönstren, tillverkade i träutförande med en aluminiumbeklädnad mot utsidan. De nya fönstren håller en tidsenlig stil och visuellt sett är de helt identiska med de tidigare fönstren. Mot bakgrund av detta kan inte fönsterbytet under några förhållanden anses utgöra en väsentlig ändring utav byggnadens fasad, som avsevärt skulle påverka dess utseende. Av skäl som beskrivits ovan kan fönsterbytet inte heller anses bygglovspliktigt och klagandens ansökan ska därför i första hand ses som en frivillig ansökan om lov enligt 9 kap. 14 § PBL. Klaganden begär att Länsstyrelsen i dess prövning tar ställning i frågan om fönsterbytets bygglovsplikt i enlighet med vad som anges ovan.

Klaganden motsätter sig vidare att den sökta åtgärden strider mot detaljplanen avseende val av material på fönster. Detaljplanen innehåller en allmän bestämmelse (§ 4, 2 mom.) som anger att ny-, till- och ombyggnad, till allmän karaktär och materialverkan, ska ansluta till befintlig, kulturhistorisk värdefull bebyggelse i grannskapet. Det kan dock konstateras att åtgärden, dvs. det aktuella fönsterbytet, varken utgör ny-, till- eller

ombyggnad, utan en annan ändring av byggnad som inte är tillbyggnad (se lydelsen i 9 kap. 2 § p. 3 PBL samt definitioner i 1 kap. 4 § PBL).

Klagandens inställning är därför i första hand att ovannämnda detaljplanebestämmelse avseende ny-, till- och ombyggnation inte är tillämplig i det aktuella fallet. För det fall Länsstyrelsen skulle bedöma att fönsterbytet utgör en sådan åtgärd som avses i detaljplanens bestämmelse § 4, 2 mom., anser klaganden att åtgärden till karaktär och materialverkan ansluter väl till den närliggande bebyggelsen i enlighet med vad som anförts i denna inläga. Fönsterbytet får därför anses förenligt med gällande detaljplan.

Förvanskningsförbudet i 8 kap. 13 § PBL gäller bara för byggnader och bebyggelseområden som är särskilt värdefulla. En bedömning av huruvida en byggnad är en sådan särskilt värdefull byggnad som avses i bestämmelsen ska göras i det enskilda fallet. Eventuella utpekanden i kommunala inventeringar, program och policys kan utgöra underlag för bedömningen, men det innebär inte att alla byggnader som utpekats är sådana byggnader som faller inom ramen för förvanskningsförbudet.

Av nämndens beslut framgår bl.a. att fönsterbytet utgör en förvanskning av det höga kulturhistoriska värdet som *byggnaden* bedöms ha. I planbeskrivningen till detaljplanen anges dock att byggnaden på fastigheten *inte* har något större kulturhistoriskt värde enligt byggnadsinventering. I Alingsås kommuns kulturmiljöprogram anges dock att byggnaden bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde. Byggnaden är alltså föremål för motstridiga bedömningar vad gäller dess kulturhistoriska värde. Klaganden anser att det vid en avvägning mellan dokumenten måste konstateras att innehållet i detaljplanen väger tyngre. Detta har bl.a. att göra med sökandens rätt till förutsebarhet i lovärenden som det nu aktuella. I detta sammanhang kan även nämnas att förarbetena till ÄPBL (jfr prop. 1985/86:1 s. 242) framhåller det lämpliga i att kommunen i förväg tar ställning till bevarandet genom införande av särskilda skyddsbestämmelser i detaljplan eller områdesbestämmelser. Klaganden har således inte haft anledning att tro att det förelegat ett förbud mot förändring av fönstrens material. Dessutom har klaganden beviljats annat bygglov på fastigheten, den gången för tillbyggnad och utvändigt ändring av flerbostadshus, utan att frågan om förvanskning har uppstått (se handlingar i bygglovsärende dnr 2019.281 SBN).

För det fall Länsstyrelsen anser att byggnaden omfattas av förvanskningsförbudet i 8 kap. 13 § PBL, gör klaganden gällande att fönsterbytet inte kan anses utgöra en förvanskning av byggnaden. I rättspraxis har förvanskning bl.a. bedömts vara för handen då en väsentlig egenskap går helt förlorad (RÅ 1991 ref. 103) eller då åtgärden går ut över byggnadens och därmed i någon mån området särart eller medför att en byggnads genuina karaktär inte behålls (RÅ 1997 ref. 77).

Av kulturmiljöprogram för Alingsås kommun framgår att byggnaden bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde. Byggnadens fönster framhålls dock inte som det värdeskapande karaktärsdraget, snarare konstateras att byggnaden vid tidpunkten för inventeringen, dvs. år 2007, inte hade kvar dess originalfönster. Av beskrivningen framgår att byggnadens fönster byttes ut till treglasfönster med annan spröjsindelning på andra våningen år 1983.

Förvanskningförbudet utgör inte ett strikt förbud mot förändringar. Fönsterbytet var nödvändigt för byggnadens funktion och standard. Den enda skillnaden mellan nya och tidigare fönster är att fönstrens utsida numera är aluminiuminklädda. Den förändringen kan inte anses påverka byggnadens visuella karaktärsdrag eller dess kulturhistoriska värde på ett sådant sätt att byggnaden förvanskas. För en stor del av fönstren gör sig inte ens nämnda skillnad gällande, då fönstermaterialet var trä och aluminium redan före det aktuella fönsterbytet.

I syftet att inte påverka byggnadens karaktärsdrag, har klaganden vid val av nya fönster utgått från de tidigare fönstrens utformning, storlek och färg. Den sökta åtgärden har således ingen som helst påverkan på byggnadens karaktär eller anpassning till stadsbilden.

Ett byte av samtliga fönster i byggnaden innebar höga kostnader för klaganden, men utgjorde samtidigt en nödvändig åtgärd för att hålla byggnaden i ett godtagbart skick. Klaganden har utrett det av nämnden förespråkade alternativet, som går ut på att samtliga fönster återigen ska bytas ut till sidohängda fönster i trämaterial. Den åtgärden uppskattas kosta ca 7 000 000 kr. Dessutom ska även ökade kostnader för underhåll av fönster i träutförande tas med i beräkningen. Ett genomförande av sådant fönsterbyte kommer att medföra orimliga kostnader och får anses vara orimligt betungande för klaganden som enskild.

Klaganden begär att Länsstyrelsen ska göra ett besök på platsen, och att klaganden får närvara vid ett sådant platsbesök.

Motivering till beslutet

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 9 kap. 30 § PBL ska ansökningar om bygglov i område med detaljplan bifallas om vissa förutsättningar är uppfyllda. En förutsättning är att åtgärden inte strider mot gällande detaljplan. En ytterligare förutsättning för bygglov är att åtgärden uppfyller kraven i bl.a. 2 kap. 6 § första stycket 1, 6 § tredje stycket samt 8 kap. PBL om byggnaders placering och utformning m.m.

Av 2 kap. 6 § första stycket 1 PBL framgår att i ärenden om bygglov ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken

på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads, och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan.

Av 2 kap. 6 § tredje stycket PBL framgår bland annat att vid planläggning och i andra ärenden enligt denna lag ska bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas. Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas.

Av 8 kap. 13 § PBL framgår att en byggnad eller ett bebyggelseområde som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt inte får förvanskas.

Av 8 kap. 17 § PBL framgår att ändring av byggnad ska utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar till vara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden (det s.k. varsamhetskravet).

Bestämmelsens allmänna varsamhetskrav innebär att även estetiska och kulturhistoriska kvaliteter i den vardagliga bebyggelsemiljön ska tas till vara. Det kan röra sådant som byggnadsmaterial, takutförande, färgsättning och form, det vill säga karaktärsdrag som kan bevara en tidstypisk eller på annat sätt eftersträvansvärd bebyggelsemiljö (prop. 1997/98:117 s. 20 f).

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har, såsom förvaltningsmyndighet, att följa förvaltningslagen (2017:900). Det finns inte några bestämmelser om syn i förvaltningslagen. För att underlätta handläggningen av ett ärende kan Länsstyrelsen dock göra ett platsbesök, om det bedöms som nödvändigt för att kunna avgöra ärendet. Med hänsyn till den utredning som förevarit i ärendet, med bland annat ingivna fotografier, gör Länsstyrelsen bedömningen att ett platsbesök inte är nödvändigt för att kunna avgöra ärendet.

Länsstyrelsen kan i detta ärende endast pröva nämndens beslut att avslå klagandens ansökan om bygglov för utvändigt ändring av flerfamiljshus. Frågan om huruvida den sökta åtgärden är lovpliktig eller inte faller därför utanför Länsstyrelsens prövning. Länsstyrelsen kan emellertid konstatera, oavsett huruvida den sökta åtgärden är lovpliktig eller inte, så är även bygglovsbefriade åtgärder tvungna att uppfylla kraven i gällande detaljplan samt bland annat varsamhetskravet och förvanskningsförbudet i PBL.

Vad gäller fastighetens reglering genom detaljplanebestämmelser så gäller följande bestämmelser: BH, II, vb₁. Med BH betecknat område får användas endast för bostads- och handelsändamål, dock får lokaler för handelsändamål anordnas endast i bottenvåning. Inom med II betecknat område får byggnad uppföras med högst två våningar. Vidare gäller att inom med v betecknat område får vind inredas och inom med b₁ betecknat

område får takkupor/takfönster endast anordnas mot gård. Den ansökta åtgärden får anses vara förenlig med angivna planbestämmelser.

Dessutom gäller en allmän bestämmelse (§ 4, 2 mom.) som anger att ny-, till- och ombyggnad, till allmän karaktär och materialverkan, ska ansluta till befintlig, kulturhistorisk värdefull bebyggelse i grannskapet. Som klaganden anfört medför den sökta åtgärden inte någon ny-, till- eller ombyggnad, varför nämnda planbestämmelse inte utgör hinder för åtgärden.

Sammantaget får den sökta åtgärden anses vara planenlig.

Vad gäller kraven i förhållande till förvanskningsförbudet och varsamhetskravet kan de sättas högt på den aktuella byggnaden då den ingår i en miljö med mycket höga kulturhistoriska värden, som uttrycks bland annat genom att det är utpekad som riksintresse för kulturmiljövård, finns upptaget i Alingsås kommuns kulturmiljöprogram och har en gällande detaljplan med skyddsbestämmelser där områdets kulturhistoriskt värdefulla miljö ska beaktas.

I rättspraxis har uttalats att om en byggnad har bidragit till ett bebyggelseområdes kulturhistoriska värde så är det naturligt att se det så att byggnaden förvanskas om åtgärder vidtas med den som går utöver byggnadens, och därmed också i åtminstone någon mån bebyggelseområdets, särart (se RÅ 1997 ref 77).

Av yttrande från byggnadsantikvarie i ärendet framgår att byggnaden på Kronan 6 uppfördes under 1800-talets andra hälft och genomgick en större ändring av bottenvåningen 1937 då butiksfönster och dörrar tillkom. De flesta av fönstren på andra våningen byttes 1983 till treglasfönster av trä där sidohängning och fast mittpost bibehölls på grund av det kulturhistoriska värdet. De tre gavelfönstren mot Stora torget har tillkommit senare, men är tillverkade av trä med sidohängning och fast genomgående spröjs. Några av de ursprungliga fönstren på vindsvåningen fanns bevarade fram till den senaste renoveringen.

I en dom från den 16 juni 2021 (mål nr P 4323-20), som också gällde fråga om fönsterbyte på en byggnad inom en kulturhistoriskt värdefull miljö, fann Mark- och miljööverdomstolen (MÖD), att bedömningen inte skulle ske utifrån de ursprungliga fönstrens utförande, utan i stället utifrån det utförande som befintliga fönstren fått efter ett byte som gjorts på 1970-talet.

Fönster är ett av de arkitektoniska elementen som starkast präglar en byggnads utseende. I här förevarande ärende kan konstateras att de fönster som genom det sökta fönsterbytet byttes ut på södra långsidan, som vetter ut mot gatan, samt de två gavlarna, som också de uppfattas från gatan, inte var originalfönster men att de ändå var i originalutförande av trä med sidohängning och fast mittpost. De nya fönstren på Kronan 6 har i stället en utsida av aluminium med pivåhängning och med en pålimmad mittpost på det yttre glaset. Vad avser dessa totalt 28 fönster delar Länsstyrelsen

nämndens bedömning att de nya fönstren inte uppfyller kraven i förhållande till förvanskingsförbudet och varsamhetskravet. Med sin exponering ut mot gatan och det allmänna stadsrummet får dessa fönster en alltför negativ påverkan på det allmänna intresset av att bevara de kulturhistoriska värdena som finns i området.

Vad gäller de övriga fönstren på byggnaden som vetter mot innergården åt norr gör Länsstyrelsen en annan bedömning. På gårdsfasaden får det allmänna intresset av att bevara fönster i originalutförande anses vara lägre då de inte kan uppfattas från gatan (jfr MÖD mål nr P 4323-20). Vid en sammantagen bedömning anser Länsstyrelsen att det sökta fönsterbytet på gårdsfasaden inte kan anses strida mot förvanskingsförbudet och att det även får anses uppfylla varsamhetskravet.

Mot bakgrund av ovan beslutar Länsstyrelsen att

- dels upphäva nämndens beslut vad avser sökta fönsterbyten på gårdsfasaden åt norr och visar ärendet åter till nämnden för fortsatt handläggning i den delen,
- dels avslå överklagandet i den del det avser sökta fönsterbyten på fasaderna åt väster, söder och öster. Vad klaganden anfört medför ingen annan bedömning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsjurist Karin Höglund med länsjurist Kristin Hedström Olsson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Kopia till

Samhällsbyggnadsnämnden i Alingsås kommun,
samhallsbyggnad@alingsas.se

Du kan överklaga beslutet

Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver skicka e-post som är större än 25 MB. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till mark- och miljödomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Är du osäker på när tiden går ut kan du kontakta Länsstyrelsen. Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna, exempelvis en kommunal nämnd, ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Länsstyrelsens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.